

Výzkumný ústav
lesního hospodářství
a myslivosti, v. v. i.

TISKOVÁ ZPRÁVA

Rozsah kůrovcové kalamity představuje vysoké riziko pro rok 2019

Strnady – 13. září – Rozsah poškození lesů kůrovcem představuje v současné době kalamitu, která nemá obdoby v historii českého lesnictví. Zvládnutí prvního rojení kůrovce na jaře 2019 je zásadní pro stabilizaci zasaženého území a ochranu dosud nenapadených oblastí. Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti dlouhodobě monitoruje zdravotní stav lesů a shromažďuje údaje o výskytu lesních škodlivých činitelů, které předává státní správě a prezentuje veřejnosti. Vzhledem k rozsahu kalamity, propadům cen dřeva, limitovaným zpracovatelským kapacitám a minimálním možnostem obrany menších vlastníků lesa je podle našeho názoru nutné systematicky řídit obranné akce na celostátní úrovni, zařadit výjimečné postupy a vyčlenit na boj s kalamitou finanční prostředky v řádu miliard korun.

„Ochrana lesa je založena na preventivní činnosti. Při jejím opomenutí, ať již z jakýchkoliv důvodů, dochází k exponenciálnímu množení škodlivého hmyzu. Musíme konstatovat, že v současné době jsme za hranicí účinnosti běžných opatření, která mohou vlastníci lesů i státní správa lesů aplikovat,“ řekl Vít Šrámek, náměstek pro výzkum.

Jako součást účinné strategie na celostátní úrovni proto navrhuje:

- Na základě podrobného vyhodnocení současného stavu napadení lesů kůrovcem rozdělit lesní celky v ČR podle priority obrany tak, aby bylo zabráněno rychlému vzniku a šíření ohnisek v dosud méně poškozených oblastech.
- Soustředit těžební kapacity na zpracování kůrovcové hmoty v prioritních oblastech, a to i za cenu zastavení úmyslných mytních těžeb.
- Výrazně posílit finanční i technickou podporu pro včasnou asanaci kůrovcové hmoty přímo v lese – na odvozním místě a u pařezu.
- V nejpoškozenějších oblastech vyhlásit krizový stav.
- Poskytnout maximální součinnost menším vlastníků lesů, včetně zajištění těžebních kapacit a asanace kůrovcového dřeva.
- Zajistit státní odkup dřeva za ceny, které umožní vlastníků obnovu lesních porostů, nebo jinak kompenzovat nestátním vlastníků lesů ztráty způsobené dramatickým poklesem cen dřeva.
- Urychleně novelizovat předmětnou legislativu.
- Motivovat nárůst kvalifikované pracovní síly v sektoru lesního hospodářství, a to z domácích i ze zahraničních zdrojů.

Současná kůrovcová kalamita je důsledkem jak extrémního průběhu počasí především v letech 2015 a 2018, tak dopadů dlouhodobě působících nepříznivých socioekonomických faktorů, mezi které patří v první řadě nedostatečné těžební a asanační kapacity vedoucí k pozdnímu zpracování napadených stromů, pomalé zpracovávání větrných polomů či zhroucení trhu se dřevem. Nepříznivý vývoj započal již v roce 2003 v důsledku sucha a vysokých teplot, druhou vlnu kalamity nastartoval orkán Kyrill v roce 2007 a třetí, aktuální, sucha a vysoké teploty roku 2015. Průběh počasí v roce 2018 již tak nepříznivou situaci ještě zhoršil. Obdobně se situace zhoršila v různé míře v celé střední Evropě.

Současný rozsah poškození lesů překonává jak odumírání lesů vlivem imisí ve druhé polovině 20. století, tak holožiry bekyně mnišky z let 1917–1927. Kůrovcovou kalamitou jsou nejvíce zasaženy kraje

Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti, v. v. i.

Moravskoslezský, Olomoucký, Zlínský, Jihomoravský, Vysočina, Středočeský (jižní část), Jihočeský a Plzeňský. Kůrovcová ohniska ale v různé míře vznikají na území celého státu.

V roce 2016 bylo v celostátním měřítku zaznamenáno kolem 4 mil. m³ smrkových kůrovcových těžeb, v roce 2017 již šlo o zhruba 6 mil. m³ a v letošním roce se očekávají těžby ve výši až 10 mil. m³ (pro srovnání, před vznikem současné kalamity se historicky nejvyšší kůrovcové těžby pohybovaly v rozpětí 2–3 mil. m³). Vzhledem k eskalaci kalamity se zvyšuje rozdíl mezi objemem vytěženého kůrovcového dříví a celkovým množstvím hmoty, která je v porostech fyzicky napadena.

„Pro rok 2018 odhadujeme celkové napadení kůrovcem na 15 až 20 milionů metrů krychlových, což představuje objem celoročních řádných těžeb. Podcenění této situace může vyústit v ještě horší stav našich lesů,“ řekl Miloš Knížek, vedoucí útvaru Lesní ochranné služby VÚLHM.

V lesích Česka je podle dostupných údajů kolem 500 mil. m³ smrkové dřevní hmoty, z čehož je přímo ohroženo přemnožením lýkožrouta smrkového 350–400 mil. m³. Pokud se nezmění přístup, v roce 2019 či 2020 bude kalamitou bezprostředně ohrožena či již přímo zasažena většina smrkových lesů státu.

Napadení kůrovcem a následné těžby narušují statickou stabilitu smrkových porostů. Do budoucna tak hrozí riziko poškození lesů větrnými kalamitami, které mohou předčít polomy z let 2007 a 2008, kdy došlo k poškození zhruba 15 mil. m³ dřevní hmoty. Problémy vznikají již v současné době na rozsáhlých kalamitních holinách, a to z hlediska zajištění dostatku kvalitního a odpovídajícího sadebního materiálu a kapacit pro zalesňování i ochrany výsadeb především listnatých dřevin před zvěří.

Je nutné ve spolupráci vlády, zástupců vlastníků, odborných institucí i zákonodárných orgánů najít možnosti řešení. V současné době nejde o záchranu smrkových monokultur, ale o zachování funkčního lesního hospodářství jako takového, včetně všech jeho celospolečenských funkcí.

Zpracováno 12. září 2018

Kontakt pro více informací:

doc. Ing. Petr Zahradník, CSc., tel.: +420 602 298 802, e-mail: zahradnik@vulhm.cz

Ing. Bc. Jan Lubojacký, Ph.D., tel.: +420 602 277 596, e-mail: lubojacky.j@seznam.cz

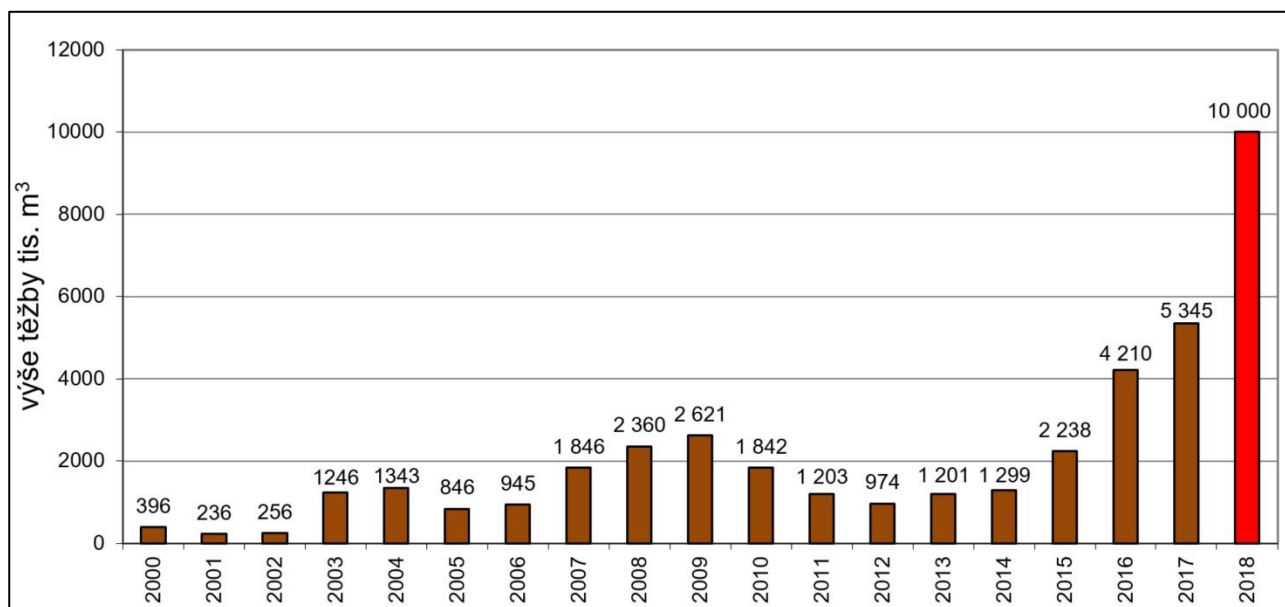

Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti, v. v. i.

Příloha:

Graf: Vývoj objemu vytěženého smrkového kůrovcového dříví od roku 2000 s odhadem pro rok 2018

Mapa: Objem smrkového kůrovcového dříví podle okresů v roce 2017

